

REHBERİMİZ RASÛLÛLLAH SAS*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesiran tayyiben mubareken fihi âlâ külli hâlin ve fi-külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْدِلُوا صُفُوفَكُمْ وَسُدُّوا
الْفُرَجَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي*

(ش. عن أبي سعيد)

RE. 58/11 (İzâ kumtüm ile's-salâti, fa'dilü sufûfeküm, ve süddü'l-fürece, fe-innî erâküm min verâi zahrî.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Burada, "Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini öğrenelim, hadîs-i şerîflerini okuyalım!" diye toplanıyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, evvelâ ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in rûh-ı pâkine hediye olsun diye, sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbânının, sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin cümlesinin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ'dan Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar turuku aliyemizden ve silsilelerinden güzerân eylemiş olan sâdât u meşâyihimizin ruhları için;

Bu beldeleri fetheden Fâtih Sultan Muhammed Han cennetmekânın ve ordusu mensuplarının, ve sâir fatihlerin, şehidlerin, mücahidlerin ruhları için; cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın ve hâsseten içinde ibadet ettiğimiz şu camiyi bina etmiş olan İskenderpaşa'nın ve bu camiyi genişletmiş, tecdît ve tevsî eylemiş olanların ruhları için;

Okuduğumuz hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet eyleyen alimlerin, fazılların, kâmillerin, râvilerin ruhları için; eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendimiz'in ruhu için;

Beldemizin medâr-ı iftiharî Yûşâ AS'ın ve Ebû Eyyûb el-Ensârî ve sâir sahabe-i kirâm ve evliyâullahın ruhları için; uzaktan yakından tatil

günü demeyip, gezmesini terk edip, camiye gelip bu hadîs-i şerîfi dinlemek basîretini gösteren siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, geçmişlerinin ruhları için; bizim de saadet ve selâmet-i dâreyne nâil olmamız için bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım; ondan sonra başlayalım!

.....

a. Namazda Safları Düzgün Tutun!

Mukaddimedede metnini okuduğum hadis-i şerif *Râmûzü'lEhâdîs* kitabımızın 58, sayfasının 11. hadis-i şerifidir. Bu ve devamını okuyacağız inşaallah...

İbn-i Ebî Şeybe Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْدِلُوا صُفُوفَكُمْ وَسُدُّوا
الْفُرَجَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَّرَاءِ ظَهْرِي

(ش. عن أبي سعيد)

RE. 58/11 (*İzâ kumtüm ile's-salâti, fa'dilû sufûfeküm, ve süddü'l-fürece, fe-innî erâküm min verâi zahrî.*)

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.3, no:11007; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.16, no:2098; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.128, no:402; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.507, no:1355; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.303, no:984; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.379, no:3839; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.254, no:2518; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.629, no:20607; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.438, no:2531.

Biz aslında bir tekke olduğumuz halde, hadîs-i şerîfleri okuyarak, çalışmamızı böyle götürüyoruz. Neden?

Peygamber Efendimiz'in sözleri, beşer sözlerinin en güzeli olduğu için, Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okuyoruz. Dinimizin kaynağı olduğu için okuyoruz. Her şeyimiz Kur'ân-ı Kerîm'den ve hadîs-i şerîflerden çıkarıldığı için okuyoruz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine mazhar eylesin... Ahirette kendisine komşu eylesin... Sünnet-i seniyyeyi bu asırda ihyâ edip, şehid sevapları kazanmamızı da cümlemize nasib eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde ne demiş? Terceme etmeye çalışalım:

(İzâ kumtüm ile's-salâti) “Namaz kılmaya ayağa kalktığınız zaman, *(fa'dilû sufûfeküm)* saf-larınızı düzeltin!” Eğri, büğrü olmasın, muntazam ve doğru olsun. Safta hizayı, düzgünlüğü sağlayın.

(Ve süddü'l-fürec) “Namaz kılanların arasında arada gevşek durmalar var da boşluk varsa, onları da kapatın!” O araya girin, safı doldurun. Saf, aralıklı, boşluklu olmasın. *(Feinnî erâküm min verâi zahrî)* “Çünkü ben sizi arkamdan da görüyorum.”

Peygamber SAS'in özelliklerindedir; Peygamber Efendimiz'in görmesi bakış istikametine bağlı değildir. Peygamber olması dolayısıyla, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona uyurken de kalbinin uyumamasını, öne bakarken de arka tara-

fı görmesini nasib eylemiştir. Bu Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ona bahşettiği bir özel mazhariyettir. Başka insanlar ancak baktığı tarafı görür; hatta onu bile doğru görmez. Ama Peygamber Efendimiz bakmadığı tarafı, arkasını da görür.

Nitekim namaza durduğu zaman, önü kibleye dönük olduğu halde, arkadaki safın eğri büğrülüğünü ve saflar arasındaki boşlukları görüyor:

“—Safların arası boş kalırsa şeytan oralarda dolaşır.” buyurmuştur.

“—Safların arası aralıklı olursa, aranızdaki muhabbet eksik olur.” diye ihtar etmiştir.

Onun için sahabe-i kirâm safları sık yapmaya dikkat ederlerdi. Hatta bir rivayet var: Elbiselerinin önce omuzları eskirmiş. Bizim pantolonumuzun önce dizi eskiyor ya... Neden?

Dar çünkü. Dar olduğundan geriliyor, yere sürtündüğü için dizi eskiyor, deliniyor, yama yapmak gerekiyor. Bir de umumiyetle arkası eskir. Oturup kalkıldığı için orası yıpranır. Eskiden oraya da yama yaparlardı.

Yeni kumaş, yeni elbise kolay bir şey olmadığından, malzeme kıt, para az olduğundan; elbiselerin, ceketlerin şu dirsek kısımları, pantolonların diz kısımları ve oturma yeri kısımları çabuk yıpranırdı. Bir de ceketlerin yakaları yıpranırdı. Oraları yamalı yamalı olurdu. Yaşlılar hatırlar.

Şimdi gençlerin her şeyi yeni yeni maşaallah, fabrikasyon üretim fazla, alabiliyorlar. Onlar

ayakkabının tekrar tekrar pençe yapıldığını bilmezler. “Pençeleri çabuk erimesin.” diye altına kabara çakılıp da yolda yürürken madenî seslerle tankur tunkur, patur kutur, çatur çutur yürüdüğümüzü bilmezler.

Şimdi çok da sıhhî ayakkabılar çıktı, hafif botlar çıktı, sessiz sedasız, rahat rahat... Allah âfiyet versin, daha iyi olsun. Bizim çektiklerimizi onlar çekmesin. Onlardan sonraki nesil de onların çektiklerini çekmesin. Sükûn, huzur, saadet, âfiyet üzere dünyada, âhirette bahtiyar olsunlar. Gözümüz yok.

Bizim elbiselerimiz dizimizden, dirseğimizden yıpranıyordu da, sahabe-i kirâmın elbiseleri omuzlarından yıpranıyordu.

Neden? Muhabbetten ve Peygamber Efendimiz’in sözüne bağlılıktan safı o kadar sıkı tutturuyorlar ki. “Boşluk bırakmayın!” deyince öyle sıkı duruyorlardı.

Şimdi öyle olmuyor. Şimdi sen safta bir boşluk görüp de araya girmek istedin mi hacı baba kızıyor, hacı amca kızıyor, gözüyle öldürecek gibi bakıyor.

“—Bu ne küstahlık, bu ne edepsizlik! Buraya sıkı sıkıya ne giriyor bu?” diye.

Sen aldırmazsan, tabi aldırılmaman lazım çünkü Peygamber Efendimiz; “Araya girin!” diye emretmiş. Bu sefer o kızıyor, geriye çıkıyor.

“—Hah! Al sana kalsın bu yer!” gibilerden. İnadına geriye çıkıyor; doğru değil.

Safların sık olması makbul. Ve Peygamber

Efendimiz:

“—Bir insanın camide ön safı doldurmak için attığı adım, çok sevaplı bir adımdır.” diye bildiriyor.

Öne attığı adım var ya, ön safı doldurmak için bir iki adım atıyorsun, en hayırlı adımlardan birisi ön saftaki boşluğu doldurmak için atılan adım.

Saflar sık olacak. Çünkü arada muhabbet olacak, sevgi olacak. Düşmanlık fena... Düşmanlık insanı bak ne noktalara götürüyor! Köyler basılıyor, çocuklar öldürülüyor, evler yakılıyor, memleketler dağılıyor. Müslümanlar perişan, dünyanın her yerinde mağdur, her yerinde mazlum, her yerinde maktul, her yerinde mahbus, her yerinde hor, her yerinde zelil...

Neden? Aralarında muhabbet kalmadığından. Muhabbet olmadığı zaman Allah, zillet veriyor. Affedeceksin, hoş göreceksin, aldırmayacaksın, muhabbeti bozacak işler yapmayacaksın, muhabbeti artıracak işler yapacaksın.

O muhabbetin olması lazım. Muhabbet oldu mu, saflar sımsıkı oldu mu Allah izzet verir.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ
بُنْيَانٌ مَّرْصُومٌ

(الصَّف:٤)

(Inna'llàhe yuhibbu'llezîne yukâtilûne fî sebîlihî saffan keennehüm bünyânun mersûs.)

[Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever.] (Saf, 61/4)

Binanın, kalenin duvarları harçlarla sımsıkı nasıl örölüyor; müslümanların öyle olması lazım! Mücâhedelerini, cihadlarını öyle yapmaları lazım!

Ama Müslümanlar;

“—Bana dokunmayan yılan isterse bin yıl yaşasın.” diyor.

“—Bana dokunmuyor ya, řu anda beni ısırıyor ya, öbür kardeşimi ısırıyor!”

“—Ne yapalım, kaderi o kadarmış, nasibi oymuş; ısırılırsa ısırılısın, ölürse ölsün!” diyor.

Halbuki, bir yerde bir müslümanın malına, canına bir zarar geldi mi, öbür taraftaki müslümanların hop oturup, hop kalkıp, onun hakkını alması lazım. Ve bir milyar insanı düşman etmemek için, herkesin de müslümanların karşısında el pençe divan durması lazım. Her yerde müslümanlara saldırılıyor.

Neden? Muhabbet yok. Birlik yok, beraberlik yok, şuur yok, görüş yok. “Ben bunun tedbirini buradan alayım.” diye önden sezme, görmek, feraset lazımdı.

Feraset neden olacaktı?

Sağlam imandan olacaktı. Sağlam iman olmayınca, feraseti de olmuyor. Hocalar söylüyor, söylüyor; kendileri dinliyor; kimse anlamıyor.

Neden? Feraset gitti...

Saflar sık olacak. Cetvel gibi muntazam olacak. Yere ip çakmaya falan lüzum yok. Müslümanlar bir sağa bakacak, bir sola bakacak, hizaya gelmeyi öğrenecek, muntazam olmayı öğrenecek.

İpliğe rağmen muntazam olamıyorlar. Birisi ipliğe ayağını takıyor, oradan bir öne gidiyor, orada bir kırık hat meydana geliyor; “Tamam, ayağımın altında iplik var ya!” diyor; saf yine bir öyle, bir böyle...

Yahu mübarek, bir sağına bak, bir soluna bak, kim öndeysen biraz geri gitsin, kim arkadaysa biraz öne çıksın.

Peygamber Efendimiz safların arasına girerdi, kimisini yakasından öne çekerdi, kimisini göğsünden geriye iterdi ki hizayı bulsunlar. Müslümanlıkta Allah’ın huzurunda herkes öyle saf, eşit, aynı çizgide duracak. Kimisi önde, kimisi arkada olmayacak. Bir de aradaki boşluklar doldurulacak.

“—Ben sizi sırtımın arkasından da görüyorum; öyle yapmayın.” diye Efendimiz nasihat ediyor.

b. Mükâtep Kölenin Hükümü

Bundan sonraki hadîs-i şerîfe geçelim. 12. hadîs-i şerîf.

Bu da köle ile ilgili bir mesele. Şimdi artık birçok ülkede efendilik, kölelik kalktı. Belki dünyada çok az yerde var, belki hiç yok. Resmî olarak yok. Eskiden vardı. İslâm’dan önce Romalılarda, dünyanın birçok yerinde vardı. İslâm’dan önce Arap ülkelerinde vardı.

İslâm, kölelerin durumuna bir açıklık getirmiştir, adalet getirmiştir, insanlık getirmiştir. Onların durumlarını düzeltmiştir, onları kölelikten mümkün oldukça kurtarmaya gayret ettirmiştir. Köle âzad etmenin sevabını bildirmiştir.

Bir insanî anlayış hakim olmuştur; “Yediğinden yedirecek, giydiğinden giydirecek, köleye insan muamelesi yapacak.” diye İslâmî çalışmalarla cemiyet ıslah edilmeye gayret edilmiştir.

Bu hadîs-i şerîfte SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

إِذَا كَاتَبَتْ إِحْدَا كُنَّ عَبْدَهَا فَلْيِرَهَا مَا بَقِيَ عَلَيْهِ
شَيْءٌ مِنْ كِتَابَتِهِ فَإِذَا قَضَاهَا فَلَا تَكَلِّمَنَّ إِلَّا مِنْ

وَرَاءِ حِجَابٍ

(ق. عن أم سلمة)

RE. 58/12 (*İzâ kâtebet ihdâkünne abdehâ, felyerahâ mâ bakıye aleyhi şey'un min kitâbetihi, feizâ kadâhâ, felâ tükellimenne illâ min verâi hicâb.*)

(*İzâ kâtebet ihdâkünne abdehâ*) “Ey kadınlar! Sizden biriniz esiri olan, malı olan kölesi ile bir âzatlık anlaşması yapmışsa... (*Felyerahâ mâ bakıye aleyhi şey'un min kitâbetihi*) Bu yapılan anlaşmanın hükmü üzerlerinde kaldıkça, köle efendisi hanımefendinin yanına gelip gidip, onun emrini alıp konuşabilir.”

² Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.328, no:21453; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.330, no:29667; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.III, s.438, no:2533.

Çünkü kölesidir. “Git odun getir, git su getir! Şöyle yap, böyle yap!” diye, konuşmaya, emretmeye müsaadesi var; çünkü kölesidir.

(Feizâ kadâhâ, felâ tükellimenne illâ min verâi hicâb) “Eğer bu anlaşma sonunda, şu kadar parayı ödedikten sonra mükâteb köle âzad olacaksa, azad olduğu andan itibaren artık, onunla kölelik efendilik ilişkisi sona ermiş olduğundan, onun yanına gelemez, onunla konuşamaz, ancak yüz yüze olmadan, perde arkasından konuşabilirler.”

Demek ki erkek veya kadın köle sahibi, kölesiyle oturup bir anlaşma yapabiliirdi:

“—Efendim, ben çalışacağım, çabalayacağım, sana ayda şu kadar taksit ödeyeceğim. Şu kadar borcumu ödedikten sonra hür olabilir miyim?”

“—Tamam, o kadar parayı getirirsen, sana hürriyetini vereceğim. Senin hürriyetin şu kadar parayı getirmekle tahakkuk edecek.” diye bir anlaşma yapılabiliyordu.

Zengin bir adam gelip bir kimseye diyebilir ki;

“—Köleni sat bana!”

“—Kaça?”

“—Elli bin dinar, otuz bin dinar, on beş bin dinar.”

Kölenin iş bilirlilik meziyetine, gücüne, kuvvetine, iş yapma kabiliyetine göre bir fiyatı olacak. Parayı verdi mi köleyi alır. Köle onun malı olur.

Tabi bu kölelik niye?

İslâm'da müslüman köle yapılmaz. Bir insan alınıp köle yapılamaz. Ama harp olmuş da harpte esir alınmışsa, harpte müslümanla çarpıştığı için olabilir. Müslüman, bu adamı öldürebilirdi, öldürmüyor,

“—Hadi sana hayatını bağışladım, gel bakalım benim hizmetimde köle ol!” diyor.

İslâm ülkesinde kölelik bundan. Aslında öldürülmeyi hak etmişti. Çünkü müslümanla çarpışmıştı. Hayatını bağışlıyor, yine müslüman ona iyilik yapıyor. “Sağ ol, yaşa.” diyor.

Ondan sora, yalnız hizmet borcu oluyor. Onun malı oluyor. Eşya gibi, ev gibi ve saire gibi, o harpte alınmış esir onun kölesi oluyor.

Bu köleyi isterse âzad eder. Âzad etmenin sevabı çok.

“—Seni âzad ettim, hürsün.” diyebilir.

İsterse, köle efendisine der ki;

“—Benim bedelim ne kadar?”

“—Altmış bin dinar.”

“—Tamam. Şu kadar zamanda taksitle ben sana yetmiş bin dinar, altmış bin dinar vereyim, ödeyeyim, hür olayım.”

“—Oldu. Sen o parayı verirsen hür olursun.”
Anlaşmayı imzaladılar, tamam.

Eğer efendi, hanımefendi ise, kölenin sahibi hanımsa, tabi köleliği devam ettiği müddetçe, kendi kölesi olduğu için İslâm'da onunla konuşma hakkı var. Tabi yine örtülü falan olacak da, konuşma hakkı var. Ama taksitleri ödedi,

ödedi, ödedi, taksitler ödenirken konuşmaya hakkı var, hakkı var, taksitler bitti, hür oldu mu konuşma biter.

“—Artık yüz yüze konuşamaz, perde arkasından konuşabilir.” diyor Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte.

Ne anlıyoruz?

Birçok şey anlıyoruz. İslâm'da bir kadının nâmahrem olan bir erkekle, bir erkeğin nâmahrem olan bir kadınla yüz yüze konuşması pek iyi olmuyor. Mümkünse perde arkasından konuşmak gerekiyor.

Tesettür ayeti şöyle:

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ

(الأحزاب: ٥٣)

(*Ve izâ seeltümûhünne metâan fe's'elûhünne min verâi hicâbin zâliküm atharu li-kulûbiküm ve kulûbihinne*) [Peygamber'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman, perde arkasından isteyin! Yüz yüze bile gelmeyin görüşmeyin! Bu, hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır.] (Ahzâb, 33/53)

Sahabe-i kirâm, Peygamber Efendimiz'in hanımlarına gelip bir şey istedikleri zaman da Peygamber Efendimiz'in hanımları onların hemen karşısına çıkmazlardı. Yüzlerini, kendilerini göstermezlerdi. Sorunun perde

arkasından sorulması, istenilen şeyin istenmesi, verilmesi gereken şeyin verilmesi tavsiye edilmiş. İslâmî usûl böyle.

Demek ki kadının da erkeğin de tesettürü; birbirini görmemesi, ayrı oturması. Hadîs-i şerîfte var, İslâm toplumunda var; bu böyle oluyor.

Hatta daha önceki derslerde size Peygamber Efendimiz'in bir başka hadîs-i şerîfini söylemiştim: Peygamber Efendimiz; yanında sahabesinden birkaç kişi ile beraber, kızı Fatımatü'z-Zehra'nın evine gidiyor. Kapıya yaklaşınca sesleniyor:

“—Kızım Fatıma, yanımda misafirler var. Perdenin öbür tarafına geç. Misafirler var, tedbirini al.” diyor.

Buradan anlıyoruz ki; “Efendim, benim kalbim temiz!” lafları mazeret değil. Hani şimdi öyle diyorlar; “Efendim ne olacak yani, biz adam mı yiyeceğiz?”

“—Adam mı yiyeceğiz?” diyor. “Duvarı niye bu kadar yüksek yapıyorsun?” diyor. “Duvarı yüksek yapıp da senin bahçeni görmememi istiyorsun, biz gayri medeni insanlar mıyız, yamyam mıyız, adam mı yiyeceğiz?”

“—Yok. Ben sana öyle bir şey demedim. İnşaallah yamyam değildir. İnşaallah yemezsin ama Allah'ın emri görünmemek.”

İşte bu...

c. Biz İslâm'ı Peygamber Efendimiz'den Öğreniyoruz

Biz İslâm'ı, Kur'ân-ı Kerîm'den öğreniyoruz, Peygamber Efendimiz'den öğreniyoruz. Peygamber Efendimiz'in hanımları erkeklerle perdenin arkasında konuşursa ben de onu tatbik etmeye çalışırım.

Peygamber Efendimiz'in kızı Fatımatü'z-Zehra cennetlik, kendisi de babası, yanındaki sahabe, onlar da cennetlik mübarekler, onlarla beraber o eve gittiği zaman bile; “perdenin arkasına geç, kızım” diyorsa o zaman ben bunu uygulamaya çalışırım. Bu gayet normal.

Yamyam olduğundan değil, ama senin bu sözün, cahil olduğunu gösteriyor. Sen cahilsin ki bu lafı söylüyorsun. Bu işi; “Sen yamyamsın.” diye yapmıyorum. Ben dinimin emrini aynen uyguluyorum.

Peygamber Efendimiz; “Sakal bırakın.” demiş, bırakıyoruz. “Sarık sarmak sevaptır.” demiş, sarık sarıyoruz. “Şu şöyledir.” demiş, öyle yapıyoruz. “Bu böyledir.” demiş, öyle yapıyoruz.

“–Ramazan'da fukaraya fitre verin!”

“–Başüstüne!”

“–Malınızın kırkta birinden, paranızdan ayırın, fukaraya verin!”

“–Başüstüne...” diyoruz. Bizim görevimiz bu.

“–Canım, benim kazandığım parayı ne diye ötekisine vereyim?”

Senin bu dediğin kâfirlik! Senin dediğin

Müslümanlık değil! Çünkü Müslümansan, ayet-i kerîmelerde:

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

(البقرة: ٤٣)

(*Ve ekîmü's-salâte ve âtü'z-zekâh*) “Namazlarını kılın, zekâtlarınızı verin!” (Bakara, 2/42) buyuruyor Allah. O zaman namazını kılacaksın, zekâtını vereceksin. “–Benim beş vakit namaza aklım ermez!”

O zaman senin İslâm'a da aklın ermez, ayağın da cennete girmez. Aklın ermiyorsa o zaman cehenneme düşer, cayır cayır yanarsın. Çünkü Allah; “Namaz kılın!” diyor, senin aklın ermiyor. “Ben öyle şey anlamam!” diyorsun.

Arafat'a çıkmış, orada karşısına aynayı koymuş, sakalını köpürtmüş, cart cart cart tıraş oluyor.

“–Yâ ihramlı iken olunmaz, kıl bile koparılmaz.”

“–Benim aklım öyle şeye ermez!”

“–Sen kendi keyfine göre yeni bir din mi koyacaksın? İslâm'da; “İhramlı iken tıraş olunmaz.” diyor, sen yeni bir usûl mü çıkarıyorsun?

Çıkarıyor. Neymiş, akli ermezmiş. Aklın ermiyorsa etrafına bak, bilenlere sor, hocalara sor.

“–Aklım ermiyor!”

Laf mı yani! Bazı kimselerin bazı şeylere akli ermiyor. Meziyetmiş gibi böbürlene böbürlene, göğsünü gere gere; “Benim aklım ermiyor.”

diyor, Allah'ın emrini dinlemiyor.

Müslüman olarak bizim ana mantığımız şudur:

Biz Allah'ın peygamberine inanmışız. Hz. Muhammed-i Mustafâ SAS Allah'ın kuludur ve gönderdiği elçisi, peygamberidir. *Amennâ ve saddaknâ...*

Ona da Kur'ân-ı Kerîm'i vahyetmiştir. Kur'ân-ı Kerîm, Allah'ın Peygamber Efendimiz'e vahyidir, Allah'ın kitabıdır. *Amennâ ve saddaknâ...* O da başımızın üstünde.

Biz Kur'ân-ı Kerîm'i açar, Allah'ın emrini tutarız:

“—İçki içme!”

Başüstüne...

“—Hırsızlık yapma!” Başüstüne...

“—Gıybet etme!” Başüstüne...

“—Para ver, zekât ver!” Emredersin, baş üstüne... Bizim işimiz bu.

“—Düşmanlarla cihat et, canını ver.” Başüstüne... Ne derse kabulümüz.

Biz samimiyetimizi, bu işte sahtekâr olmadığımızı neyle gösteriyoruz? Malımızı da vererek, canımızı da vererek gösteriyoruz. Ne istiyorsunuz bizden?

Biz samimiyiz. Allah'a kul olmak istiyoruz. Şu kâinatı yaratan, ayı, güneşi döndüren, şu meyveleri olduran, şu bahçeleri büyüten, kâinatın sahibi olan, bizi yaratan Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne kul olmak istiyoruz.

Senin anlayamadığın nedir?

“–Ben öyle şey anlamam!”

Anlamazsan, git biraz kafanı tıraşlattır. Tornaya sok, incelt. Demek bu kadar kalın kafalılıktan içine girmiyor. Matkapla kulağını deldir, içeriye bir şeyler girsin. Ondan sonra biz de oradan bir şeyler sokarız. Kağıtları büker büker tıkarız; belki o zaman anlar.

“–Öyle şey mi olur?” Bizim mantığımız bu.

Sonra İslâm’da, Müslümanlıkta sorumluluk kimin üzerine?

Akıllı insanın üzerine. Bizim sözümüz deliye değil, akıllı insanın üzerine... İslâm akla önem veriyor. Ve şeriatin ahkâmı, iyi şeyler, aklın mantığının güzel gördüğü şeyler.

قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ

(الأعراف: ٢٨)

(*Kul inna’llàhe lâ ye’muru bi’l-fahşâ’*)

“Ey Rasûlüm! Onlara de ki: Allah kötü şey emretmez!” (A’raf, 7/28)

Etmiyor. İçkiyi yasak etmiş. Memnunuz. Zinayı yasak etmiş, memnunuz. Faizi yasak etmiş; bankalar kızsada da memnunuz.

Öyle müessese kurmasaydın. Banka kurma, ticarî şirket kur. Niye faiz alıyorsun?

Biz buna “haksız kazanç” diyoruz. “Sermaye kuvvetine dayanarak, birisinin emeğini sömürmektir.” diyoruz; bunu uygun görmüyoruz.

“Çalıştıralım, ortaklık olsun.” diyoruz. Ortaklığa razıyız; kâr zarar... Ama lehimize gibi görünse bile Allah’ın emrini tuttuğumuz için sabit gelire razı değiliz.

“—Efendim, alışverişte faiz de alışveriş gibidir.”

Onu eski kâfirler de söylemiş. Peygamber Efendimiz’in zamanında:

إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا

(البقرة: ٢٧٥)

(*Inneme’l-bey’u mislü’r-ribâ*) “Alışveriş de faiz gibi bir şeydir. İkisi de bir muamele...” (Bakara, 2/275) demişler. Ama aynı olmadığından, Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’inde buyuruyor ki:

وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا

(البقرة: ٢٧٥)

(*Ve ehalle’llâhü’l-bey’a ve harrame’r-ribâ*) “Hayır, aynı değildir. Allah alışverişi, ticareti meşrû kılmıştır, teşvik etmiştir, sevaptır, kâr konulabilir; ama faizi haram kılmıştır.” (Bakara, 2/275)

Onlar da o lafı söylemişler. Onu şimdi sen bulmadın. Mekke’nin kâfirleri senden daha akıllıydı. Onlar da çok şeyler biliyorlardı.

Peygamber Efendimiz’in karşısına kemiği getirmişler; eski bir kemik bulmuş, ufalamış ufalamış, ufalanan kemikler yere dökülüyor:

“—Allah bunu da mı diriltecek?”

“—Evet, diriltecek! Var mı diyeceğın?”

Allah-u Teâlâ Hazretleri ayet-i kerîmede buyuruyor ki:

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ

عَلِيمٌ

(يس: ٧١)

(Kul yuhyîhe'llezî enşeehâ evvele merreh)
“Rasûlüm de ki o kâfire: Onu ilk yaratan Allah ilk başta nasıl yaratmışsa, onu tekrar yaratacak. (Ve hüve bi-küllü halkın alîm.) O her çeşit yaratmaya kâdirdir ve bilgilidir.”

Şu kâinatı, şu insanları, her şeyi yaratan Allah, onu bir daha diriltecek. Var mı bir itirazın? Diriltecek.

“—Canım, nasıl diriltecek?”

Dirilttiği zaman görürsün ama o zaman iş işten geçer.

Diriltebileceğinin çok misalleri var. Her kış neler oluyor, her yaz neler oluyor, baharda neler oluyor? Her şey değişiyor. Tohumu yere atıyorsun, ağaç oluyor. İnsan, bir küçücük sperm hücresi ile bir yumurta hücresinden koca bir insan oluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kudretini başka yerlerden gör; “Bunu yapabilen, bunu haydi haydi yapar.” diye aklını başına topla!

O kemiği daha evvelden kim yarattı? Sen mi yarattın? Kumu sen mi yarattın? Taşı sen mi yarattın? Ağacı sen mi yarattın? Kendini sen mi yarattın?

Hayır, hayır, hayır! Hiçbir şeyi sen yaratmadın. Her şeyi beleşten buldun sen. Beleşçi! Oturdun oraya, ondan sonra şimdi o dar kafanla; “Şu şöyle mi, bu böyle mi?” diyorsun.

Filozoflara sor bakalım; senin gibi mi düşünüyorlar?

Filozofların ödü patlıyor, aklı başına geliyor, secde ediyor. Filozof senin gibi düşünmüyor. Çünkü adamın kafası var. Kafası oldu mu korkma! Kafasız oldu mu, zor.

Nereden idare edecek. Kafası olmadı mı bedeni illa gidecek, bir yere toslayacak. Arabanın direksiyonu olmadı mı zor. Direksiyonu oldu mu kolay.

İşte biz kaçı, göçü bundan yapıyoruz. Ne kadından korktuğumuzdan, ne erkekten korktuğumuzdan, ne senin bizim çocukları yiyeceğinden korktuğumuzdan... Zaten yedirtmeyiz, canına okuruz. O kadar da şey değil. Ama bu iş böyle değil, bu sebepten değil.

Biz yaptığımız şeyleri Allah’a itaat etmek için yapıyoruz. Bunu anla. Edepsizlik de etme!

“—Efendim laiklik elden gidiyor!”

İyi ama, laiklik karşıdaki adamın kanaatine de hürmet etmek... Sen onu da göstermiyorsun. Dine çatıyorsun, ondan sonra “laiklik” diyorsun. Çatmaya hakkın yok ki. Kendi bindiğin

dalı kendin kesiyorsun. Kendi söylediğini kendin yalanlıyorsun, söylediğinin gereğini yapmıyorsun.

“—Efendim ben dinsizim, istediğim kanaate sahip olabilirim, memlekette fikir hürriyeti var.”

“—Evet, fikir hürriyeti varsa benim de dindar olma hürriyetim var! O zaman benim de başörtüme karışma. Benim de; “Şu haramdır, ben bunu yapmıyorum.” dememi ayıplama. O da benim inancım.”

Ben, Hz. Muhammed’in Allah’ın elçisi olduğunu biliyorum.

Kur’ân-ı Kerîm’in Allah’ın kitabı olduğunu biliyorum.

Sen; “Efendim, bir kitaba bağlanmak gericilik-tir!” diyorsun, anlamıyorsun. Allah’ın kelamı olduğunu bilmiyorsun. Ben İslâm tarihi okumuşum, çeşitli delillerle meseleyi incelemişim, ömrüm bununla geçmiş.

Sen gitmişsin Amerika’da bulunmuşsun, Avrupa’da bulunmuşsun; dans etmişsin, biraz yabancı dil öğrenmişsin; How are you? *Thank you* ve saire bunları biliyorsun ama İslâm’ı bilmiyorsun. Bilmediğin şeye de burnunu sokuyorsun. Burnun da havada, uzun, her tarafa sokuyorsun. Hiç olmazsa bilmediğin konuya karışma!

Fizikçiyse doktora karışmıyorsun. Doktorsan matematikçiye karışmıyorsun. Matematikçiyse edebiyatçıya karışmıyorsun. Ama bunların hepsi

İslâm'a karışıyor.

Öyle şey olur mu?

İslâm bir ihtisas işi değil mi? Bir bilgi işi değil mi? Din, iman, itikat, İslâm tarihi... Bir şeyin ne olduğu, aslı, faslı... Bunları bilmediklerinden yanlış yapıyorlar, yanlış itirazlar yapıyorlar.

Biz, sizin bütün inançlarınızı, yolunuzu biliyoruz. İstersen ben sana okuturum da. Eğlenceyi de okuturum, kumarı da okuturum; her şeyi biliyoruz ama yapmıyoruz. Ama sen bunu bilmeden konuşuyorsun. Sen de bilsen, zaten yelkenleri suya indirip benim yanıma geleceksin:

“—Özür dilerim. Ben bu işin böyle olduğunu anlayamadım, uzaktan şöyle sandım. Tarihi yanlış, tarihi yanlış!” diyeceksin, yanlışlığı anlayacaksın.

“—Kölelik ilişkisi devam ettiği müddetçe kölesi, hanımefendiyle görüşebilir. Taksitler ödenip de hür olduğu zaman, ancak perde arkasından görüşebilir. Artık öyle serbestlik yok. Ciddiyet var, hanımefendilik var.

“—Erkekler kadınların hürriyetlerini, özgürlüklerini engelliyorlar. Kadın istediğini yapabilmeli. Erkek de istediğini yapabilmeli!”

O hayvanlar âleminde var. İnsanlar âleminde gelişmiş ince kurallar var. Orman kanunu değil! Bizim insanlar âlemi, orman değil; cemiyet bu.

Cemiyetin düzeni var, nizamı var, aslı var, faslı var. Herkes istediğini yapsın, ondan sonra çocuk doğsun, baba meydanda değil, baba belli değil.

Kim bakacak bu çocuğa? Kim bakacak?

İslâm onu öyle ortada bırakmamış ki baba belli, ana belli, kimin kime bakacağı belli. Hanıma da, çocuklara da baba bakacak. Hanım da şu şu işleri yapacak.

Çocuk anasına, babasına şöyle olacak. Baba çoluk çocuğuna böyle olacak. Her şeyin bir nizamı var. Orman kanunu değil ki!

Keyfini yap, işini gör, ondan sonra bırak, kadıncağz ne yaparsa yapsın! Çocuğu doğursun, nasıl bakacağının çaresine baksın veyahut atsın; “Bir merhametli hacı baba alsın da baksın!” diye cami avlusuna koyuversin.

Sen niye bakmıyorsun kendi çocuğuna? Düzen mi şimdi bu? Hürriyet mi, özgürlük mü? Böyle olursa toplum ne olur?

Bak, anneler var, babalar var, evlatlar var, torunlar var, ihtiyarlayınca evlatları babasına, anasına bakıyor, torunlar ve saire, gül gibi muhabbetli bir toplum oluyor. Ama bunların hiçbirisi olmayacak. Hayvanlar alemi gibi özgürlük olacak!

Böyle değil! İnsanlar alemi yüksek bir alem. Toplumda geçerli olan orman kanunu değil. İşte bunları özgürlük namına söylüyorlar; özgürlük başka yerde insanların hoşuna gittiği için burada da özgürlük iyi sanıyor.

“—Bir de keyifli olacak vallahi, hani bu kadar serbest olursam fena da değil gibi. İstedğim kişiyi elde ederim!”

Öyle şey olur mu? Aynı muameleyi senin anana

yapsalar olur mu, senin karına yapsalar olur mu, senin kızına yapsalar olur mu?

“—Yok, o zaman olmaz!”

O zaman sen de ötekisine yapamazsın! Sen de ötekisinin namusuna yan bakamazsın. İşte o zaman yasaklar oluyor, özgürlük olmuyor. Ama bu özgürlük olmaması, topluma, özgürlük olmasından daha faydalı, daha ahlâklı, daha düzenli; çocukların selameti bakımından, ruhların selameti bakımından daha uygun.

İslâm güzel!

İslâm'ın hürriyet verdiği noktalar var, hürriyeti kısıtladığı noktalar var. Mesela İslâm diyor ki; “Toplumda herkes istediğini yapamaz!”

Niye yapamaz? Toplum bir gemiye benzer, geminin içinde bir adam; “Ben istediğimi yaparım.” diye gemiyi delemmez.

Neden?

Gemiyi delince isteyen de istemeyen de hepsi suyun dibini boylar, batar. Onun için İslâm, gemiyi deldirtmez. İslâm'da gemiyi delme hürriyeti yoktur, anarşi hürriyeti yoktur, terör hürriyeti yoktur, seks hürriyeti yoktur.

İşini uydurursa istediğini istediği yerden alma; rüşvet, hırsızlık, arsızlık, zulüm, mafya, hürriyeti yoktur Bunların yasakları vardır. İslâm bunların karşısındadır.

Millete zor geliyor. Bize zor gelmiyor, biz memnunuz. Ama bu işleri yapanlara zor geliyor.

“—Ben şimdi oturup da bayağı normal yoldan mı

para kazanacak mıyım? Ben bu yolda milyarlar kazanıyorum.”

Zor geliyor. “Kazancı azalacak.” diye, mafyacılığı bırakmak zoruna gidiyor. Onun için İslâm’a düşman.

İslâm olacak, İslâm gelecek; Avrupalı Ortadoğu’yu istismar edemeyecek, İslâm ülkelerinin doğal kaynaklarını sömüremeyecek. Avrupalı İslâm’ı ister mi şimdi? İstemez.

Kilisenin malları var, mülkleri var, altınları var, hazineleri var; kilise şimdi ahalisinin müslüman olmasını ister mi? İstemez.

Neden?

“—Aaah, ah hocam! Ne saltanatlar gidecek elden, ne mallar mülkler gidecek.”

Onun için istemiyor.

d. Alimlerin Kıymeti

Üçüncü hadîs-i şerîf. Bu müjde bize... Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:³

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ الْعُلَمَاءَ فَقَالَ إِنِّي لَمْ
أَسْتَوْدِعْ حِكْمَتِي قُلُوبِكُمْ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعَذِّبَكُمْ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ

³ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.162; Zehebî, *Mîzânü'l-İtidal*, c.III, s.44, no:5531; Ebû Ümâme RA'dan ve Vâsiletü'bnü Ekva' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.172, no:28894; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.1, no:2653.

RE. 58/13 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, cema'llàhu'l-ulemâe fekâle: İnnî lem estevdia hikmetî kulûbiküm, ve ene ürîdü en üazzibeküm; üdhulü'l-cenneh.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) “Kıyamet günü vuku bulduğu zaman, olduğu zaman, geldiği zaman, (*cema'llàhu'l-ulemâe, fekâle*) Allah alimleri toplayacak ve diyecek ki: (*İnnî lem estevdi' hikmetî fî kulûbiküm, ve ene ürîdü en üazzibeküm*) “Ben sizin kalbinize hadis bilgisini, tefsir bilgisini, din bilgisini, hikmeti, İslâmî hakikatleri, o müslümanca bilgeliği sizi azaplandırmak için koymadım. (*Üdhulü'l-cenneh*) Hadi yallah, cennete girin bakalım!” diye cennete sokacak.

“—Size dünyada hikmeti, dini ilimleri, basîreti vermem, hak ve doğru düşünmek ve söylemek meziyetini vermem sizi azaplandırmak için değildi; sizi şimdi azaplandırmayacağım, hadi bakalım cennete!” diyecek.

Daha başka bir şey de diyecek, burada söylenmemiş, bu kitaptaki başka hadislerde var: Cennete girdiği zaman alimlere denilecek ki:

“—Gir, tamam. Ama kapıda dur. İstediklerine de şefaet et, onları da içeriye al!”

Alimlerin o meziyetleri de var. Yakın ailesine, dostlarına da şefaet etme hakkı verilecek.

Alim kimdir?

Alim, Ezher'i bitiren midir? Medine Külliyyet-i Şeria'dan mezun olan mıdır? Ankara, İstanbul

İlâhiyat'ı bitiren midir? Doktora yapan mıdır? Doçent olan mıdır? Profesör olan mıdır?

Hayır. Hadîs-i şerîfte alimin tarifi var: “Dili doğru olacak, kalbi temiz olacak, ahlâkı müstakim olacak.”

Allah'ın istediği gibi kul olmayı bilen kişi olacak, başarmış kişi olacak. Onu başaramamışsa, alim değil ki cahil. Allah'ın sevgisini kazanacak bir basiret gösterememiş; bu alim değil.

“—Hocam, çok kütüphanesi var, kitapları var. Ağzında çok lafı

var.” Çok laf...

Yunus Emre ne diyor: “—Çok söz, eşek yüküdür.”

O, hadîs-i şerîften alınmış, âyet-i kerîmeden alınmış:

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ
الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَثْقَارًا

(الجمعة:هـ)

(Meselü'llezîne hummilu't-tevrâte sümme lem yahmilûhâ.) “Kendilerine Tevrat indirildiği halde, onun ahkâmını omuzlarına yükletip de onunla amel etmeyen kimseler...” Neye benzer? (Ke meseli'l-imâri yahmilü esfârâ) “Üzerlerine kitap yükletilmiş hımarlara, merkeplere benzer.” (Cuma, 62/5)

Onlara benzetiyor. Neden?

Tevrat'ın ahkâmına uymadı. Allah Tevrat'ı Musa

AS'a indirmişti. Bu, bildiği halde uygulamıyor. Ha eşeğin sırtına odun yüklemişsin, ha da çok kıymetli dinî bilgileri ihtiva eden çok değerli bir kitabı yüklemişsin. Anlamaz ki!

“—Sırtında yirmi kilo yük var.” diye düşünür.

Öyle gider. Çünkü onu okuyacak, anlayacak tıynetle bir mahlûk değil ama, bir alim uzaktan gördü mü onun kıymetini anlar. “Şu falanca kitap bu!” der, şu kadar altın verir.

Şu yukarıda Fatih Caddesi'nde “Feyzullah Efendi Kütüphanesi” var. Oranın, o medresenin ve o kütüphanelerin sahibi Ali Emiri Efendi idi. Çok alim bir adam. Diyarbakırlı. O kitapları derlemiş, toplamış, orada muhafaza etmiş.

Şimdi bu Ali Emiri Efendi'ye birisi bir kitap getirmiş. Neyi getirmiş? *Dîvân-ı Lügati't-Türk*'ü getirmiş.

El yazması bir eser. Almış, bakmış. Tamam. Ali Emiri merhum, kitaptan anlıyor, çok kıymetli bir kitap olduğunu biliyor. “Gel bakalım içeri.” demiş. Orası medrese ya. Medrese odasına girdikten sonra, kapıyı çekmiş, asma kilidi takmış; kitabın sahibi, medrese odasından çıkabilirse çıksın bakalım.

Neden? Taş duvar. Yanında kazma yok. Zindandan beter. Çıkması mümkün değil. Oraya hapsedmiş.

O kitap için gerekli altın para borcu bulmaya gitmiş. Piyasayı dolaşmış; ona yalvarmış, buna yalvarmış. “Adam kitabı alır, kaçar, bir daha bulamam.” diye korkusundan, adamı medrese

odasına tıkıyor, demir kapıyı çekiyor, kilidi asıyor, ondan sonra borç aramaya gidiyor. Sekiz altın mı o zamanın parasıyla; şimdinin parasıyla dört milyon, beş milyon bir para.

Adam bir kitaba o kadar para istemiş. Gitmiş bulmuş, gelmiş;

“—Kusura bakma, ‘kaçarsın’ diye korktum, al parayı, ver kitabı.” demiş.

Kitabın kıymetini bilen insan, alimdir. Mücevherin kıymetini cevherci bilir. Ama zavallı uzun kulaklı hayvan ne bilsin? O; “Sırtına yirmi kilo, otuz kilo yük yüklendi.” der, gider. İnsanın bildiğiyle amel etmesi lazım.

Alim; bildiği ile amel eden, kendisini Allah’ın sevgisine, rızasına ulaştıran, sözü doğru, özü doğru, ahlâkı doğru insandır. Öyle olamamış; demek ki cahil.

“—Kitabı çok!”

Olsun. Kitabı çok ama kendisine faydası yok. Ahlâkı düzgün değil, ilmiyle amel değil. O alim sayılmaz.

Hadîs-i şerîflerde böyle tarif ediliyor:

Alim; Allah’ı bilen, Allah’ın rızasını bulabilen insandır. Bulamamışsa hapı yutmuş, mahvolmuş demektir.

İşte öyle alimlere; “Ben size bu bilgileri, bu hikmeti, bu dinî malumatı ‘Sizi azaplandırayım.’ diye vermedim, sizi sevdiğimden vermişim; hadi bakalım, size cehenneme girmek yok, azap yok, girin cennete!” diyecek.

Bundan ne çıkar?

“–Kıskandım be hocayı!” mı diyeceğiz?

Hayır. Kendimiz alim olmaya çalışacağız, ilmimizi uygulamaya çalışacağız, çocuklarımızı alim yetiştirmeye çalışacağız. Bu kadar kolay.

İmam-hatip okuluna vereceğiz. Takvâyı öğreteceğiz. Kendimiz açacağız, kitap okuyacağız, hadis okuyacağız, fıkıh okuyacağız. Yaptığımız şeyi güzel yapmaya çalışacağız. Böyle yaparsanız Allah sizi de alim defterine yazar.

Öteki ilâhiyat fakültesinde profesör de olsa, bilmem hangi televizyona kırk defa da çıksa, bilmem gazetede yazı da yazsa ilmiyle amel olmadıktan sonra, Allah rızasını kazanmadıktan sonra bu muameleye ermez. Allah onu alim mertebesinde saymaz. İş; ilmini tatbik etmek, kâmil insan olmak, Allah'ın sevgili kulu olabilmektir.

Allah cümlemizi sevdiği kullarından olmaya muvaffak eylesin... Tevfîkini refîk eylesin... Bildiğini uygulayıp yolunca yürüyen has müslüman olmayı nasib eylesin...

e. Belâlara Sabretmenin Karşılığı

On dördüncü hadis, yine böyle başlıyor.

Bu hadîs-i şerîf, Hz. Ömer RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz burada buyuruyor ki:⁴

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جِئَ بِأَهْلِ الْبَلَاءِ فَلَا يُنْشَرُ
لَهُمْ دِيْوَانٌ وَلَا يُنْصَبُ لَهُمْ مِيزَانٌ وَلَا يُوَضَعُ لَهُمْ
صِرَاطٌ وَيُصَبُّ عَلَيْهِمُ الْأَجْرُ صَبًّا

(ابن النجار عن عمر)

RE. 58/14 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, cîe bi-ehli'l-belâi, felâ yünşerü lehüm dîvânün, ve lâ yünsabü lehüm mîzânün, ve lâ yûdau lehüm sırâtun, ve yusabbü aleyhimü'l-ecrü sabbâ.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) “Kıyamet günü geldiği, kıyamet koptuğu zaman...” Ne olacak? Dünya mahvoldu, mahşer yerinde insanlar toplandılar. Kıyamet koptu. Arasat meydanında insanlar toplandılar. Kıyamet günü oldu.

Kıyamet ne demek? O büyük hadisenin kalkıp vukua geldiği, koptuğu zaman” demek. Kıyam, “Ayağa kalkmak” demek. “Bu olay ayağa kalktı, oluştu.” Onun için “kıyamet” deniliyor, “kıyamet günü” deniliyor.

Kıyamet günü olduğu zaman herkes bekliyor. El pençe divan, diz üstü, başları yerde, korku

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.334, no:6814; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.3, no:2657.

içinde, ter içinde; “Acaba hâlimiz ne olacak?” diye endişeler içinde bekliyorlar.

Hesaba çağırılıyorlar, defterleri açılıyor. Sevapları, günahları hepsi yazılmış, mizana konuluyor, herkes hesabını veriyor. Ona göre bir tarafa ayrılıyor. Ehli cennetse cennetlikler arasına, cehennem ehliyse cehennemliklerin arasına ayrılıyor. Bazı bahtiyarlar da hesap kitap olmadan, hesaba, sorgulaya, suale tâbî tutulmadan geçiyorlar.

Burada diyor ki:

(İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti) “Kıyamet günü olduğu zaman, *(cîe bi-ehli'l-belâ)* belâlara uğramış, müptela olmuş kimseler getirilir.”

Belâ nedir? Umumiyetle hastalığa derler. “İnsanın vücuduna bir şeyin müptela olması” diyoruz ya. Ayağında, kalbinde, boynunda, kolunda, gözünde bir müptelalık var, iptila, bir hastalık var, dert var; o dertten inim inim inlemiş, o derdi epeyce çekmiş. İşte böyle bir dert ehli getirilir.

(Felâ yünşerü lehüm dîvânün) “Onların divanı açılmaz.”

Divan, “defter” demek. Defter, “sevaplarının, günahlarının melekler tarafından yazıldığı divan.” O açılmaz. Buna “kitap” derler, “divan” derler, “amel defteri” derler. Buna açılmaz.

Niye açılmıyor?

“—Şöyle yapmış, böyle yapmış.” diye, içindekilere bakmaya lüzum yok detaya lüzum yok. Divan açılmaz, defter açılmaz.

(*Ve lâ yünsabü lehüm mîzânün*) “Mizan kurulmaz.”

Hani sevaplar, günahlar teraziye konulacak, tartılacak; “Sevabı şu kadar, günahı bu kadar.” denilecek. Böyle bir ölçüme de lüzum yok. Tartılması için terazi de kurulmaz.

(*Ve lâ yûdau lehüm sırâtun*) “Onlara sırat da konulmaz, ‘Cehennemi geçsinler.’ diye köprü de konulmaz. (*Ve yüsabbü aleyhimü’l-ecru sabbâ*) Üzerine şakır şakır sevaplar yağdırılır; sevaplar, üzerine dökülür de dökülür, dökülür de dökülür.”

Hesaba uğramadan, defter divan açılmadan, geçip cennete gider. Hani sıratla sürüklenmek, emeklemek, sendelemek ve saire olmadan parıldayan bir şimşek gibi geçer, cennete girer.

Ne oldu? Geçti, işte. Oldu bitti. Şimşek çakar gibi öbür tarafa geçti. O sıratla bazıları ne zahmetler çekecekler, emekleyecekler.

Ben küçükken hatırlıyorum, bu Bozdoğan Kemerli var ya, bulvarın üstünde çok katlı bir kemer; onun üstüne çıktık. Üstü, şu duvar kadar geniş. Geçtiğiniz yerden ne kadar geniş olduğunu biliyorsunuz.

Muhterem kardeşlerim!

İnsan orada yürürken ödü patlıyor. Rüzgâr estikçe sanki kendisini aşağı uçacakmış sanıyor. Halbuki o kadar geniş.

Sıratla kim bilir ne olacak? Allah yıldırım gibi geçenlerden eylesin de o heyecanlara

uğratmasın. Bi-gayri hisâb geçenlerden eylesin. Bazı kullar böyle bi-gayri hisab geçecek. Allah lütfuyla keremiyle bizi de sıratı öyle geçenlerden, cennete bi-gayri hisab girenlerden eylesin...

Burada ne var?

“—Bir hastalık gelirse, bir dert bela gelirse, fıttırmayın!” demek istiyor, değil mi? “Allah’a âsî olmayın, bağırıp çağırmayın, edepsizlik etmeyin!” demek.

Belâ gelebilir, ne yapalım.

“—İyi kullara da belâ gelir mi hocam?” Elbette. Hadis-i şerifte bildiriliyor ki:⁵

⁵ Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Bu-hârî, *Edebü'lMüfred*, c.I, s.179, no:510; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Teh-zîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünen*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778- 6784; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.130, no:371; *Câ-*

أَشَدُّ الْبَلَايَا عَلَى الْأَنْبِيَاءِ

(Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ) “En şiddetli belâlar, musibetler, imtihanlar, musibetler, sıkıntılar peygamberlere gelmiştir.”

Ne olmuş Eyyûb AS?

Çoluk çocuğu ölmüş. Davarları, sürüleri yok olmuş. Ekinleri, mahsulleri yok olmuş. Vücuduna da hastalık gelmiş. Dayandığı, güvendiği, sevdiği her şeyi Allah elinden almış. Ama Eyyûb AS sabretmiş. (Ni'me'l-abd) “Ne güzel kul!” diyor Allah, Eyyûb AS için.

Bak, Allah'ın; “Ne güzel kul!” diye methettiği bir insan hâline gelmiş. Neden?

Gık dememiş. Ne yapalım, Allah'tan. Kader Allah'ın değil mi? Mukadderat Allah'ın. Gık dememiş, kazanmış. (Ni'me'l-abd) “Ne güzel kul!” Eyyûb AS bu sıfatı almış.

Demek ki bir üzücü olay, bir sıkıntı başa gelince ağzını açıp gözünü yumup insan öyle bangır bangır bağırıp isyan etmeyecek, âsî olmayacak, çirkin söz söylemeyecek, edepsizlik yapmayacak.

“—Hocam vefat olursa falan dayanamıyoruz, ağlıyoruz.”

“—Üzüntü, ağlamak tarzında, gözden yaş dökülmek tarzında olursa merhamettendir.” Allah merhametli kulları seviyor. Tabi acımadan, merhametten ağlıyorsun. “Ama

dille ve saç baş yolarak elden, fiilî hareketlerle olursa o şeytandandır.” diyor.

Bir felâket olduğu zaman, bir ölüm olduğu zaman Araplar ne yapıyorlardı? Ağıtlar, bağırımlar, çağırımlar, saç baş yolmalar, yaka yırtmalar, göğüs dövmeler falan...

Ne oluyor? Allah'ın kaderi, ne yapalım. Bu senin yaptığından ölü bile rahatsız olur. Ölü, arkasından bangır bangır bağırarak, feryâd-u figân edilmesinden rahatsız olur.

“—Geride kalanların bükâsından, sesli ağlamasından ölü rahatsız olur, eza duyar.” diyor Peygamber Efendimiz.

Ne yapacaksınız?

Allah'ın takdiridir. Gözünü silivereceksin mendille, burnunu silivereceksin, dua edeceksin. Ne yapalım, herkes ölecek. Herkesin başına gelecek bir şey. Edepsizlik yapmayacaksınız.

Belâlara sabredeceğiz, belâ istemeyeceğiz; “Allah âfiyet versin!” diye dua edeceğiz, ama belâ gelince de Eyyûb AS'ı hatırlayacağız, sabredeceğiz.

f. Yöneticinin Ahirette Hesap Vermesi

Bundan sonraki hadîs-i şerîf. Bu da Âsım ibn-i Ebû Süfyan RA'dan Taberânî'nin rivayet ettiği bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.175, no:464; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.V, s.372, no:9041; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.20, no:7383; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.XV, s.216,

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أُمِرَ بِالْوَالِي فَيُوقَفُ عَلَى
جِسْرِ جَهَنَّمَ فَيَأْمُرُ اللَّهُ الْجِسْرَ فَيَنْتَفِضُ انْتِفَاضَةً
فَيَزُولُ كُلُّ عَظْمٍ مِنْهُ مِنْ مَكَانِهِ ثُمَّ يَأْمُرُ اللَّهُ
الْعِظَامَ فَتَرْجِعُ إِلَى مَكَانِهَا ثُمَّ يَسْأَلُهُ فَإِنْ كَانَ لِلَّهِ
مُطِيعًا اجْتَبَدَهُ فَأَعْطَاهُ كِفْلَيْنِ مِنَ الْأَجْرِ وَإِنْ كَانَ
عَاصِيًا خَرَقَ بِهِ الْجِسْرَ فَهَوَىٰ إِلَىٰ جَهَنَّمَ سَبْعِينَ

خَرِيفًا

(طب. عن عاصم بن أبي سفيان الثقفي)

(İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, ümire bi'l-vâlî feyûkafü alâ cisri cehenneme, feye'müru'l-lâhu'l-cisre feyentefidu intifâdaten, feyezûlü küllü azmin minhü min mekânihî, sümme ye'müru'llahu'l-izâme feterciu ilâ mekânihâ, sümme yes'elühû, fein kâne li'llâhi mutîan, ic-tebezehû, featâhu kifleyni mine'l-ecri; ve in kâne âsiyen, hurrika bihî'l-cisrû, fehevâ ilâ cehenneme seb'înâ harîfâ.)

(İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti) “Kıyamet günü olduğu zaman, (ümire bi'l-vâlî) vali emrolunur, huzura getirilir.”

Vali, vilayetin başında olan kimse demek değildir. Herhangi bir resmî toplumun büyük

no:4808; İbn-i Esir, Üsdü'l-Gâbe, c.I, s.553; Asım ibn-i Ebî Süfyan es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.44, no:14773; Câmiü'l-Ehâdis, c.III, s.497, no:2647.

işinin başına getirilen kimse demektir. Mü'minlerin, toplumun bir işinin başına getirilmiş kimse; ona vali derler. Hani, küçük olursa "kaymakam" diyorlar, büyük olursa vali; öyle değil.

Sorumlu; bir mevkinin, makamın sahibi olan, veliyyü'l-emr, işin başında olan, söz komuta onda olan kişi getirilebilir. Bu komutan da olabilir, vali de olabilir, reisicumhur da olabilir, bakan da olabilir, falanca dairenin genel müdürü de olabilir, herkes olabilir. Elinde salâhiyet ve sorumluluk olan her kişi.

"Emrolunur; vali, bir işin sorumluluğuna sahip yüksek memur, huzura, ortaya getirilir. (*Feyûkafü alâ cisri cehennem*) Cehennemin köprüsü ortasında durdurulur. Sırat köprüsünün ortasında durdurulur, oraya dikilir. (*Feye'müru'llâhu'l-cisre*) Allah, bu cehennemin köprüsüne emreder. (*Feyentefidu intifâdaten*) Allah emretti, diye köprü öyle bir şiddetle sarsılır ki... Zangır zangır müthiş bir sarsıntı ile cehennemin köprüsü sarsılır. Öyle şiddetli bir sarsılma ki, (*feeyezûlü küllü azmin minhü min mekânihî*) bu

valinin bütün kemikleri yerinden ayrılacak kadar... Cehennem köprüsü, sırat köprüsü bütün kemikleri yerinden ayrılacak gibi bir şiddetle sarsılır."

(*Sümme ye'müru'llâhu'l-izâme feterciu ilâ mekânihâ*) "Sonra Allah bu yerinden ayrılan kemiklere emreder; kemikler tekrar yerlerine gelirler. Baş kemiği başa, kol kemiği kola, diz

kemiği dize, hepsi yerli yerine kemikler gelir. (*Sümme yes'elühû veya yüs'elühû*) “Sonra buna soru sorulur veya Allah buna soruyu sorar:

‘—Sen dünyada iken vali veya bakan veya genel müdür, veya cumhurbaşkanı veya halife, veya filanca veya falanca olarak bir mevkinin, bir işin başına getirilmiş miydin?’

“—Evet.”

(*Fein kâne li'llâhi mutîan*) “Eğer bu görevini yaptığı esnada Allah’a mutî bir kul idiyse, Allah’ın emrine aykırı iş yapmamışsa, günah işlememişse, Allah’ın emrettiği şekilde bu amirlik görevini İslâm’ın adalet, Kur’an, şeriat, sünnet-i seniyye emirlerine uygun yapmışsa; (*ictebezehû*) onu cezbeder, çeker, sıratın öbür tarafına geçirir.”

Sırat sarsıldı, cehenneme düşebilirdi, bütün kemikler yerinden ayrıldı, geldi. Ödü patladı adamın, mahvoldu. Soru soruldu:

“—Allah’a itaatli miydi, vazifesini güzel yaptı mı?”

Sonra güzel yaptığı, Allah’a mûtî olduğu, Allah’ın emirlerine uygun yönetim yaptığı anlaşılırsa cehennemin üstünden cennete geçirilir, bu tarafa cezbolunur, gelir. (*Featâhu kifleyni mine'l-ecri*) “Allah ona ecrini iki misli verir. Başkalarına verdiği iki misli fazlasını verir.” O valiye; iyi insanlar arasından ötekilerine verdiği kıyasla bir kat daha fazlasını verir. Neden? Çünkü vazifeyi Allah’ın emrine uygun yapmış.

(*Ve in kâne âsiyen*) “Eğer Allah’a âsî olmuşsa, vali iken Allah’ın emrini tutmamış, adalet ölçülerine göre hareket etmemiş, mevkiini makamını, kudretini, imkânlarını kötüye kullanmışsa, Allah’ın hoşlanmadığı tarzda yapmışsa; (*hurrika bihî’l-cisrû*) “Onun bastığı yerden cehennemin köprüsü çatlar, yarılr. (*Fehevâ ilâ cehenneme seb’înâ harîfâ*) Yetmiş yıllık cehennemin derinliğine uçar, gider.”

Köprü oradan yarılr, yetmiş yıllık cehennemin derin tarafına doğru, aşağı doğru uçar gider. Çünkü âsî, sorumluluğunu güzel yapmamış.

İşte bu sebeplerden, muhterem kardeşlerim, büyük alimler, devletin verdiği görevleri kabul etmemeye çalışmışlardır, sakınmışlardır, istememişlerdir, uzak durmuşlardır. Sorumluluktan kaçınmışlardır. Çünkü devlet memurluğu, amirliği zor bir iş. Ya çok güzel yapacaksınız, Hz. Ömer gibi, çok adaletli yapacaksınız; ya da adletsiz yapıp Allah’a âsî olup cezasına sorumluluğuna, günahına, vebaline katlanacaksınız.

Rüşvetle, iltimasla, adam kayırmayla, haksızlıkla, eğrilikle, büğrülükle yapılmışsa onun korkunç bir cezası vardır. Valinin durumu bu.

Hiz. Ömer RA hutbede iken, bedevinin birisi, onun sözü üzerine ne dedi?

“—Eğer sen Allah’ın yolunda yürümezsen, Allah’ın emrini tutmazsan, eğri gidersen, seni şu kılıçlarımızla doğrulturuz!” dedi.

Hiz. Ömer’e kılıcını çekti. “Yanlış iş yaparsan, başına dikilir, doğrulturuz, yanlış işi yaptırmayız!” dedi.

Yanlış yaptırmamak da önemlidir, muhterem kardeşlerim!

O da murakabe görevi, kontrol görevi, takip görevi, yanlış yaptığı zaman karşısına çıkmak, yaptırmamak görevi. O da herkesin bir bakımdan görevidir; *emr-i mâruf, nehy-i münker*.

Ve bir de, (*en-nush*) “Samimi davranmak, (*li-eimmeti’lmüslimîne ve li-âmmetihim*) Müslümanların yöneticilerine karşı içten ve samimi olmanın gereğidir.”

Dobra dobra söyleyeceğiz:

“—Şunu yanlış yapıyorsun, bunu böyle yapma, burada bir hata var, günah var, eksiklik var, kusur var!” diye söylemek de vazife olmuş oluyor.

Allah hepinizden razı olsun... Allah cümlemize sevdiği kul olarak yaşamayı, huzuruna sevdiği kul olarak varmayı nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
18. 07. 1993 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ